

Een eenvoudig pensioen is mogelijk

Geplaatst op 28-08-2013

Drs. Natasja Winter en Dirk Blees MSc, pensioenfiscalist respectievelijk pensioeneconoom bij KWPS

Het reële stelsel moet een oplossing bieden voor de huidige problematiek van defined benefit regelingen. Naast de invoering van dit nieuwe stelsel wordt ook het fiscale kader per 2014 én 2015 ingrijpend aangepast. Is een defined benefit pensioen hierdoor nog uit te leggen aan de deelnemers?

Het reële stelsel

In het reële stelsel maakt indexatie deel uit van de toezegging en is de toezegging voorwaardelijk. Pensioen wordt vaker dan in het huidige stelsel aangepast door middel van het rendements- en levensverwachtingsaanpassingsmechanisme (RAM en LAM). De aanpassingen zullen naar verwachting echter minder hevig zijn dan in het huidige nominale stelsel.

Het feit dat reeds een aantal jaren wordt gesproken over hoe het nieuwe pensioenstelsel moet worden vormgegeven, maakt duidelijk hoe complex dit stelsel is. Hoewel de kenmerken van het stelsel nog niet exact bekend zijn, is wel duidelijk dat de administratie van het reële contract complexer is dan het nominale contract. Dit komt onder andere door het uitsmeren van tekorten en overschotten over meerdere jaarlagen.

Fiscale wijzigingen 2014 en 2015

Per 2014 en 2015¹ wordt het fiscale kader voor tweede pijler pensioenen ingrijpend aangepast. Deze aanpassingen leiden ertoe dat per jaar circa 40% minder (fiscaal gefaciliteerd) pensioen kan worden opgebouwd. De wijzigingen luiden op hoofdlijnen als volgt.

	t/m 2013	2014	2015
Fiscale pensioen(richt)leeftijd	65 jaar	67 jaar	67 jaar
Opbouwpercentage eindloon	2%	1,9%	1,55%
Opbouwpercentage middelloon	2,25%	2,15%	1,75%
Maximum pensioengevend salaris	n.v.t.	n.v.t.	€ 100.000

In de wet is tevens vastgelegd dat de pensioenleeftijd meestijgt met de levensverwachting. Op het moment dat de levensverwachting met een heel jaar is gestegen, stijgt ook de richtleeftijd met een jaar. Opgebouwde pensioenen zullen hierdoor steeds moeten worden herrekend naar de hogere richtleeftijd. Op basis van de huidige verwachtingen stijgt de pensioenleeftijd in 2019 naar 68 jaar.

Deze wijzigingen per 2015 zijn van grote invloed op de hoogte van partnerpensioen dat op

risicobasis is verzekerd, met name voor salarissen boven de € 100.000. Om deze daling te beperken, wordt het mogelijk het partnerpensioen in twee delen op te knippen. Dit betekent dat voor de dienstjaren vóór 2014 respectievelijk 2015 geen rekening hoeft te worden gehouden met de lagere opbouwpercentages en de aftopping van het pensioengevend salaris. Voor deelnemers met veel toekomstige dienstjaren biedt deze knip slechts in beperkte mate een oplossing voor de daling in partnerpensioen.

Bovenmatige pensioenopbouw

Om ervoor te zorgen dat iedereen een adequaat pensioen kan blijven opbouwen, is het mogelijk de pensioenregeling te splitsen. Naast de fiscaal gefaciliteerde pensioenregeling kan een zogenoemde bovenmatige pensioenregeling worden aangeboden. In laatstgenoemde regeling zijn pensioenpremies direct belast en wordt het pensioen onbelast uitgekeerd. Op dit moment bestaat nog onzekerheid over de vraag of (een deel van) dit bovenmatige pensioen zal worden vrijgesteld van vermogensrendementsheffing.

Aan de uitvoering van bovenmatige pensioenregelingen wordt een tweetal eisen gesteld die van essentieel belang zijn voor pensioenfondsen:

- 1) Een pensioenfonds kan een bovenmatige pensioenregeling uitsluitend uitvoeren als vrijwillige pensioenregeling. Voor verzekeraars geldt deze eis niet.
- 2) De bovenmatige pensioenaanspraken kunnen worden afgekocht en een pensioenfonds is verplicht hieraan mee te werken. Dit geldt eveneens voor verzekeraars.

Nog onzeker is overigens of pensioenfondsen zowel een fiscaal zuivere als een onzuivere tegelijk kunnen uitvoeren. In het wetsvoorstel dat per 2015 in werking moet treden is opgenomen dat een uitvoerder van een fiscaal zuivere regeling in beginsel niet ook een fiscaal onzuivere excedentregeling kan uitvoeren. Bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) kunnen regels worden gesteld die dit toestaan indien beide regelingen als afzonderlijke vermogens worden geadmistreerd als ware sprake van afzonderlijke lichamen. De vraag is of pensioenfondsen dit onderscheid in voldoende mate kunnen waarborgen.

Bovenmatige regeling geen reëel stelsel

Een bovenmatige pensioenregeling kan ons inziens niet door middel van het reële contract worden uitgevoerd. In het reële contract delen deelnemers onder andere het beleggings- en langlevensrisico. Deze risico's zijn niet gelijk verdeeld (eenzijdige risico's) waardoor vaak op voorhand al duidelijk is welke groep of generatie het meest profiteert van deze risicodeling. Op het moment dat de regeling vrijwillig is en bovendien de mogelijkheid tot afkoop van het pensioen bestaat, zullen deelnemers die nadeel ondervinden niet willen deelnemen of het pensioen afkopen.

Een bovenmatige regeling zal altijd een DC regeling met individuele kapitaaldekking zijn, hetgeen niet wil zeggen dat niet langer kan worden geprofiteerd van collectiviteit en solidariteit. Deelnemers zullen echter alleen risico's willen delen die voor iedereen in gelijke mate gelden, bijvoorbeeld het overlijdens- of arbeidsongeschiktheidsrisico. Daarnaast kan nog steeds gebruik worden gemaakt van schaalvoordelen bij administratie en vermogensbeheer. Lagere kosten leiden tot een hoger pensioen.

Overweeg solidaire DC regeling

Pensioen wordt steeds complexer. Is een reële pensioenregeling waarin rendementen en schokken in de levensverwachting worden uitgesmeerd over meerdere jaren, opgebouwde pensioenen moeten worden herrekend naar verschuivende richtleeftijden en het

partnerpensioen wordt geknipt nog uit te voeren en uit te leggen aan deelnemer?

Het is belangrijk om na te gaan hoe collectiviteit en solidariteit binnen een pensioenregeling op een toekomstbestendige manier kunnen worden ingezet. Dit is ook mogelijk door een DC regeling uit te voeren waarin de opbouw- en uitkeringsfase van elkaar zijn gescheiden. In de opbouwfase wordt collectief belegd en is er sprake van solidariteit tussen deelnemers. De enige vorm van solidariteit die ontbreekt is intergenerationele solidariteit. In de uitkeringsfase kan bij het fonds een uitkering worden aangekocht, waardoor de gepensioneerden solidair zijn met elkaar. Voor het uitvoeren van een solidaire DC regeling is geen aanpassing van de wet benodigd.

1. De Eerste Kamer moet op het moment van schrijven van dit artikel nog akkoord gaan met de wijzigingen per 2015 en de eventuele aanvullende maatregelen.

Op www.solidair-dc.nl is meer informatie te vinden over de kenmerken van een solidaire DC regeling.